

Johanneksen evankeliumin selitys 56
Joh. 21:1-25

Johanneksen evankeliumin loppu

Olemme päässet viimeiseen ohjelmaan tässä Johanneksen evankeliumin selitysohjelmassa, evankeliumikirjan lukuun 21. Se alkaa näin:

Tyhjän pyytämistä

Tämän jälkeen Jeesus taas ilmestyi opetuslapsilleen, nyt Tiberiaanjärvellä. Se tapahtui näin: Siellä olivat yhdessä Simon Pietari, Tuomas eli Didymos, Natanael Galilean Kaanasta, Sebedeuksen pojat ja kaksi muuta Jeesuksen opetuslasta. Simon Pietari sanoi: "Minä lähdän kalaan." "Me tulemme mukaan", sanoivat toiset. He nousivat veneeseen ja lähtivät järvelle, mutta eivät saaneet sinä yönä mitään (Joh. 21:1-3).

Tiberiaanjärvi on Gennesaretin järven toinen nimitys. Pietari ja Sebedeuksen pojat olivat siis palanneet aiempiin hommiinsa, kalastamaan. Ylösnoussut Jeesus oli kyllä edellisen luvun mukaan jo lähettänyt heidät maailmaan, viemään sanomaan hänestä. Mutta opetuslapset eivät vielä olleet oikein sisäistäneet tuota tehtäväänsä. Ja sehän tapahtuisikin vasta myöhemmin, helluntaina.

Jotkut ovat spekuloineet sillä, että ehkä heiltä oli toivo apostolin tehtävän suhteen kokonaan mennyt, ehkä he olivat palailemassa aiempaan ammattiinsa. Mutta ehkä tuo on liikaa oletettu. Saattoihan kyseessä olla yksittäinen kalareissu, ehkä siksi, että ruoka oli vähissä.

Mutta he eivät saaneet mitään, koko yönä (Gennesaretin järvellä oli ihan tavallista kalastaa yöllä).

Kalaa alkaa tulla

Aamun koittaessa Jeesus seiso rannalla, mutta opetuslapset eivät tunteneet häntä. Jeesus huusi heille: "Kuulkaa, miehet! Onko teillä mitään syötävää?" "Ei ole", he vastasivat. Jeesus sanoi: "Heittäkää verkko veneen oikealle puolelle, niin saatte." He heittivät verkon, ja kalaa tuli niin paljon, etteivät he jaksaneet vetää verkkoa ylös. (Joh. 21:4-6)

Miksi opetuslapset eivät tunteneet Jeesusta? Olivathan he jo kertaalleen kohdanneet hänet ylösnousseena. Ehkä selitys on se, että he olivat kalastaneet koko yön, oli aamuhämärä ja Jeesus huuteli heille rannalta, kun he olivat vielä jonkin matkan päässä tulossa kohti rantaa.

Tapauksessa on jotain ihanaa vertauskuvallisuutta. Me kristityt painamme työtä koko yön, väsyttämme itsemme saamatta mitään hyödyllistä aikaiseksi. Mutta sitten kun Herra itse, vaikkakin tunnistamattomana puuttuu peliin, niin johan alkaa jotain hyödyllistä tapahtua, ihan ylenpalttisesti ja kerralla.

Ja sitten me ehkä tunnistamme hänet.

Ihania muistoja

Silloin se opetuslapsi, joka oli Jeesukselle rakkain, sanoi Pietarille: "Se on Herra!" Kun Simon Pietari kuuli, että se oli Herra, hän kietaisi ylleen viittansa, jonka oli riisunut, ja hyppäsi veteen. Muut opetuslapset tulivat veneellä ja vetivät kalojen täyttämää verkkoa perässään, sillä rantaan ei ollut paljonkaan matkaa, vain parisataa kyynärää. (Joh. 21:7-8).

Miksi Pietari hyppäsi järveen, eikä odottanut, että vene saataisiin soudettua rantaan? Matkaahan oli jäljellä alle 100 metriä. Syy löytyy ehkä Pietarin äkkipikaisesta luonteesta. Hän oli sen vallassa ensin luvannut vaikka kuolla Jeesuksen puolesta ja sitten kuitenkin kieltänyt kolmeen kertaan tuntevansa Jeesuksen. Nyt hän halusi hyvittää tekonsa.

Rannalle noustessaan opetuslapset näkivät, että siellä oli hiilloksella paistumassa kalaa sekä leipää. Jeesus sanoi heille: "Tuokaa tänne niitä kaloja, joita äsken saitte." Simon Pietari meni veneeseen ja veti verkon maihin. Se oli täynnä isoja kaloja, mutta vaikka kaloja oli paljon - kaikkiaan sataviisikymmentäkolme - verkko ei revennyt (Joh. 21:9-11).

Jotenkin ihana kohtaaminen, josta kuultaa läpi se, että kertoja on itse ollut kokemassa sen. Varhainen aamu, hiillos, leipää ja kalaa paistumassa. Kai sitä oli aika vähän, kun Jeesuksen piti pyytää, että tuokaa niitä kaloja, joita äsken saitte.

Silminnäkijän muistelusta kertoo minusta sekin yksityiskohta, että Pietari meni veneeseen. Hänen piti irrottaa verkko veneessä olevista kiinnikkeistään, ennen kuin saattoi kiskoa sen veneen vierelle maihin. Ja silminnäkijän muistelusta kertoo se, että joku paikalla olijoista oli laskenut kalat ja saanut tulokseksi 153, ja sekin ihmettely, että verkko ei kalojen paljoudesta huolimatta revennyt.

Jos olisi olemassa aikakone, niin tuo varhainen aamu Gennesaretin järven eräällä rannalla olisi ainakin minulle ihan ykköskohde.

Jeesus sanoi: "Tulkaa syömään." Kukaan opetuslapsista ei rohjennut kysyä: "Kuka sinä olet?", sillä he tiesivät, että se oli Herra. Jeesus tuli, otti leivän ja antoi heille, samoin hän antoi kalaa. Tämä oli jo kolmas kerta, kun Jeesus kuolleista noustuaan ilmestyi opetuslapsilleen (Joh. 21:12-14).

Jeesuksen käyttämä kutsussa ”tulkaa syömään” tarkoittaa nimenomaan aamiaista. Ja hehän tulivat. Jeesus ruokki heidät niin kuin pari kertaa aiemmin, leivällä ja kalalla, ihmeen kautta. Mutta tällä kertaa he olivat saaneet olla toteuttamassa Jeesuksen tekemää ihmettä, kalastaneet itse tuo melkoisen saaliin, toimimalla Jeesuksen neuvon mukaisesti.

Kunpa mekin nykyajan ”ihmisten kalastajat” saisimme kokea vastaavaa siunausta raskaassa työssämme!

Jeesus ja Pietari

Kun he olivat syöneet, Jeesus sanoi Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä toiset?" (Joh. 21:15)

Aamiaisen jälkeen Jeesus otti puheeksi kipeän asian. Nimittäin sen että Pietari oli kovan paikan tullen, eli Jeesuksen vangitsemisen jälkeen, kieltänyt kolme kertaa tuntevansa hänet. Siitäkin huolimatta, että oli hieman aiemmin uhonnut olevansa valmis vaikka kuolemaan Jeesuksen puolesta. Siinä yhteydessähän Jeesus oli ennustanut, että Pietari tulisi kieltämään hänet.

Nyt ylösnousemuksensa jälkeen Jeesus palasi noihin tapahtumiin. Varmaankin siksi, että hän oli valinnut Pietarin ykkösmiehekseen. Tuo asema oli joutunut kyseenalaiseksi, jopa tuhoutunut, sekä Pietarin itsensä että muitten opetuslasten silmissä. Mies tarvitsi tehokasta kannustusta!

"Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun karitsoitani." (Joh. 21:15).

Johanneksen evankeliumin mukaan Jeesus kysyy Pietarilta käyttäen verbimuotoa *agapas me*, rakastatko minua? Mutta Pietari vastaa käyttäen eri verbiä: *filo se*. Sekin kyllä käännetään suomeksi ”Rakastan sinua, Herra”. Usein kuitenkin kuulee selitettävän tätä kohtaa siten, että tuossa Pietarin vastauksessa olevassa verbimuodon muutoksessa olisi takana jokin syvällinen merkitys: Pietari ei uskaltaisi luvata yhtä puhdasta rakkautta, kuin mistä Jeesuksen kysymyksessä puhutaan, ja vaihtaisi siksi verbiä.

Ehkä tuollaista hienoutta ei kuitenkaan pidä lukea sisään tähän keskusteluun. Se johtuu siitä, että Johanneksen evankeliumin tyyli kuuluu vaihdella verbejä tyylillisistä seikoista, ettei tulisi turhaa toistoa. Lisäksi on otettava huomioon se, että alunperin tuo keskustelu käytiin arameaksi. Siinä kielessä on, samoin kuin suomessa, vain yksi verbimuoto rakastamiselle, eikä kolmea, niin kuin kreikassa. Sekin on huomioitava, että kaikki paitsi yksi varhaisen kirkon Raamatun selittäjistä eivät nähneet verbin vaihtelulla mitään merkitystä. Nykyisistäkin eksegeeteistä suurin osa, vaikkakaan eivät kaikki, ovat samaa mieltä.

Sitten hän kysyi toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?"

"Rakastan, Herra", Pietari vastasi, "sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi:

"Kaitse minun lampaitani." Vielä kolmannen kerran Jeesus kysyi: "Simon,

Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli surulliseksi siitä, että Jeesus kolmannen kerran kysyi häneltä: "Olenko minä sinulle rakas?", ja hän vastasi: "Herra, sinä tiedät kaiken. Sinä tiedät, että olet minulle rakas." Jeesus sanoi: "Ruoki minun lampaitani (Joh. 21:16-17).

Miksi Jeesus kysyi saman kysymyksen Pietarilta kolmeen eri kertaan? Miksi Pietari joutui vastaamaan saman vastauksen kolmeen eri kertaan?

Syytä ei siis ehkä pidä etsiä suunnilleen samaa tarkoittavien verbimuotojen *agapo* ja *filo* vaihtelusta. (Tämän näkee siitäkkin, että kreikankielisessä Vanhassa testamentissa sama rakkautta tarkoittava hepreankielinen sana on joskus käännetty kreikan verbillä *filo* ja joskus *agapo*, ilman että sillä vaikuttaa olevan erityistä merkitystä.) Luultavasti Jeesuksen kolminkertaiselle kysymykselle on seuraava syy: Pietari oli kieltänyt Jeesuksen kolme kertaa. Siispä hän sai nyt kolmeen kertaan vakuuttaa rakastavansa Herraansa muita opetuslapsia enemmän. Näin hän saisi Jeesukselta takaisin tehtävänsä apostolien johtajana.

(Luultavasti silläkään ei ole mitään erityistä merkitystä, että Jeesus vaihtelee kolmessa kehotuksessaan sanamuotoja: "Ruoki minun karitsoitani.", "Kaitse minun lampaitani", "Ruoki minun lampaitani". Niillä kaikilla on sama merkitys: Pietari asetetaan uudelleen apostolin tehtävään, jakamaan ihmisille Jeesuksesta kertovaa sanomaa eli Jumalan armoa.)

Jeesus ennustaa Pietarin kohtalon

Jeesus hyväksyy Pietarin vastauksen ja asettaa hänet takaisin apostolien johtajaksi. Samalla hän kertoo Pietarille, mitä se tarkoittaisi:

Totisesti, totisesti: Kun olit nuori, sinä sidoit itse vyösi ja menit minne tahdoit. Mutta kun tulet vanhaksi, sinä ojennat kätesi ja sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo." Näin Jeesus ilmaisi, millaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Sitten hän sanoi: "Seuraa minua." (Joh. 21:18-19).

Näin Pietarille myös tapahtui. Hänestä tuli yksi krisitnuskon varhaisista marttyyreistä, veritodistajista, jotka joutuivat kuolemaan uskonsa ja Jeesuksesta kertovan sanomansa tähden. Hän joutui ojentamaan kätensä ristiinnaulittaviksi. Sellaiseen seuraamiseen Jeesus Pietaria kutsui, mutta antoi hänelle myös voiman seurata.

Johanneksen kohtalo

Pietari kääntyi katsomaan taakseen ja näki, että heidän perässään tuli Jeesuksen rakkain opetuslapsi, se, joka aterialla oli nojannut hänen rintaansa vasten ja kysynyt: "Herra, kuka se on? Kuka sinut kavaltaa?" Hänet nähdessään Pietari kysyi Jeesukselta: "Entä hän, Herra?" Jeesus vastasi: "Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen? Seuraa sinä minua." Tästä sai veljien

keskuudessa alkunsa käsitys, ettei se opetuslapsi kuole. Jeesus ei kuitenkaan sanonut Pietarille, ettei tämä opetuslapsi kuole. Hän sanoi: "Mitä se sinulle kuuluu, vaikka tahtoisin hänen jäävän tänne aina siihen asti kun tulen?" (Joh. 21:20-23)

Jeesus varmaan puheli Pietarin kanssa rannalla kävellen. Koska opetuslapsi Johannes seurasi heitä, Pietarille juolahti mieleen kysyä, että miten Johanneksen tulevaisuus menisi. Olihan hän juuri kuullut omastaan.

Jeesus ei oikeastaan vastannut Pietarille, vaan teki vastakysymyksen: "Mitä se sinulle kuuluu? Seuraa sinä minua." Ja siinä on vissi opetus meillekin. Ei meidän kuulu tietää toistemme tulevaisuudesta tai tehtävistä tai suhteesta Herraan. Olennaista on itse seurata Jeesusta.

Apostoli Johannes halusi siis evankeliumikirjansa lopuksi kumota erään sitkeän huhun, joka liikkui alkukristittyjen parissa: että hän ei kuolisi. Sellainen oli varmaan syntynyt äsken kerrottujein Jeesuksen hieman hämäreiden sanojen seurauksena, ja ehkä myös siksi, että Johannes eli poikkeuksellisen vanhaksi.

Loppusanat

Juuri tämä opetuslapsi todistaa kaikesta tästä. Hän on tämän kirjoittanut, ja me tiedämme, että hänen todistuksensa on luotettava.

Paljon muutakin Jeesus teki. Jos kaikki vietäisiin kohta kohdalta kirjaan, luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa (Joh. 21:24)

Eli: Johanneksen evankeliumi päättyy sen aitouden vakuutukseen: Kyse on silminnäkiön kertomuksesta, hänen muistiin kirjoittamistaan asioista.

Toisaalta Uuden testamentin tutkimuksen valtauoma kai ajattelee, että Johanneksen evankeliumi on kirjoitettu vuoden 100 jKr tienoilla. Olisiko apostoli Johannes voinut elää niin vanhaksi? Ehkä olisi. Toisaalta mahdolliselta tuntuu sekin, että kirjoittaja on joku apostoli Johanneksen seuraaja, joka on käyttänyt hänen muistiinpanojaan apuna. Tähän voisi viitata jakeen 24 sanat "Me tiedämme, että hänen todistuksensa on luotettava."

Evankeliumi päättyy toteamukseen, että Jeesus teki paljon muutakin. Kirjoittaja on koonnut vain osan tietämästään materiaalista. Jos kaikki olisi otettu mukaan, niin koko maailmaan eivät mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa.

Ja sehän on totta. Sillä Jeesus on Jumalan Poika, joka on tehnyt kaiken, koko maailman. Hänessä on siis enemmän viisautta ja informaatiota, kuin mitä koko maailmaan mahtuu.

Kiitos näistä 56 maanantaista teidän kanssanne! Johanneksen evankeliumia on ollut ilo selittää.